

Sygn. akt V GC 54/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wiesław Kasprzyk
Protokolant:	st. sekr. sąd Marzena Lewicka

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2021 r. sprawy z powództwa

(...) w O.

przeciwko

(...) w S.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanego - (...) S.A. w K.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 100 000 (sto tysięcy) zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty.
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
- oddala żądanie interwenienta ubocznego o zasądzenie kosztów procesu.

Sędzia

Wiesław Kasprzyk

Sygn. akt. V GC 54/21

UZASADNIENIE

Powód – (...) w O. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) w S. kwoty 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnianie i kosztami procesu.

W uzasadnieniu żądania powód wskazał, że w dniu 11 lipca 2013 r. zawarł z konsorcjum firm (wykonawca) umowę o roboty budowlane. Umowa realizowana była w ramach regulacji (...) (4 wydanie angielsko – polskie niezmienione 2008 z erratą, tłumaczenie 1 wydania 1999). Wykonawca zobowiązany był do wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Zgodnie z klauzulą 4.2 kontraktu zamawiający zastrzegł, że w przypadku skorzystania przez wykonawcę z gwarancji ubezpieczeniowej, ma ona mieć charakter abstrakcyjny tj. ma zobowiązywać

gwaranta nieodwołalnie i bezwarunkowo do wypłacenia beneficjentowi na pierwsze pisemne żądanie wskazujące na niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, kwoty do wysokości wniesionego zabezpieczenia.

W dniu 18 listopada 2015 r. gwarancja o takich cechach wystawiona została przez pozwanego do wysokości 4 679 454 zł 96 gr z terminem ważności do dnia 23 grudnia 2020 r.

W dniu 11 grudnia 2020 r. powód złożył pozwanemu żądanie zapłaty gwarantowanej sumy.

Pozwany odmówił wypłaty gwarantowanej sumy dokonując oceny, iż nie nastąpiły przesłanki uprawniające powoda do zgłoszenia żądania z gwarancji.

W niniejszym procesie powód dochodzi jedynie części gwarantowanej sumy w wysokości 100 000 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Pozwany przyznał, iż udzielił powodowi gwarancji należytego usunięcia wad, usterek lub awarii. Gwarancja zabezpieczała umowę o roboty budowlane z dnia 11 lipca 2013 r.

Pozwany przyznał że :

- powód wezwał go do zapłaty sumy 4 679 454 , 96 zł z udzielonej gwarancji.
- odmówił powodowi zapłaty
- wykonawca umowy o roboty budowlane zakwestionował żądanie powoda zapłaty z tytułu gwarancji

Pozwany wskazał też iż powód zawarł z wykonawcą ugodę w której zobowiązał się do nie składania żądań z tytułu gwarancji której dotyczy niniejsze postępowanie w zakresie wad w pracach budowlanych objętych przedmiotem tej ugody.

Pozwany jako zasadniczy powód odmowy wypłaty wskazał na nie spełnienie przez powoda formalnych wymogów zawartych w ust. 6 gwarancji. Powód nie uzupełnił tych braków w terminie ważności gwarancji, co sprawia, że gwarancja wygasła (ust. 7 pkt 3). Rozwijając ten wątek pozwany wskazał, że zgodnie z ust. 6 umowy wypłata z tego tytułu nastąpi gdy wykonawca nie wywiązał się z zobowiązań z tytułu udzielonej rękojmi za wady lub odpowiedzialności za wady określonej w klauzuli 11 umowy. Zatem żądanie zapłaty skierowane przez beneficjenta zawierać winno sprecyzowanie którego ze wzmiankowanych tytułów dotyczy. Dalsza obszerna treść odpowiedzi na pozew służy uzasadnieniu tego właśnie stanowiska.

Pozwany podniósł także kwestię ugody zawartej w dniu 17.07.2017 roku między powodem, a wykonawcą inwestycji. W jego ocenie część wad objętych żądaniem zapłaty z tytułu gwarancji mogła być objęta tą ugodą a tym samym żądania to nie mogło być przedmiotem zapłaty z gwarancji. Stanowi to nadużycie przez powoda celu gwarancji w rozumieniu art. 65 § 2 k.c.

Do postępowania sądowego w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanego przystąpił także wykonawca – (...)w K. który wniósł o oddalenie powództwa. Interwenient poparł stanowisko strony pozwanej w kwestii formalnych braków, w zakresie możliwości uruchomienia gwarancji przez powódkę jak i nadużycia prawa przez powódkę w rozumieniu art. 5 k.c.

Sąd ustalił co następuje:

Dnia 11.07.2013 roku powód zawarł umowę z konsorcjum firm której liderem był (...)w K.. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu a następnie budowy zakładu unieszkodliwiania odpadów komunalnych w O. (kontrakt nr 1) oraz projektowanie budowa drogi dojazdowej do tego zakładu (kontrakt nr 2).

dowód

umowa k. 30-55

Roboty będące przedmiotem kontraktu wykonane miały zostać zgodnie z warunkami kontraktowymi dla urządzeń oraz projektowania i budowy dla urządzeń elektrycznych i mechanicznych oraz robót inżynierskich i budowlanych projektowanych przez wykonawcę czwarte wydanie angielską - polskie niezmiennione w 2008 z erratą - (...).

Strony określiły hierarchię dokumentów pod względem ich pierwszeństwa w odczytywaniu i ich interpretowaniu w toku realizacji umowy. Kierując się tą zasadą strony ustaliły następująco kolejność:

- a. Akt umowy
- b. Warunki szczególne kontraktu wraz załącznikami
- c. Warunki ogólne kontraktu
- d. Szczegółowy opis przedmiotu zamówienia-program funkcjonalno użytkowy wraz z załącznikami program funkcjonalno użytkowy wraz z załącznikami
- e. Oraz dalsze dokumenty wymienione w akcie umowy (k. 30 akt)

W szczególnych warunkach kontraktu strony dokonały zmiany w klauzuli 4. 2 (...) Nadając tej klauzuli następującą treść zabezpieczenie należytego wykonania umowy służy pokryciu roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy **oraz roszczeń z rękojmi i roszczeń zamawiającego z klauzuli 11 (odpowiedzialność za wady)**. W dalszej części tego zapisu strony dały możliwość wyboru formy zabezpieczenia wykonawcy. Inwestor zastrzegł jednak, że w przypadku wniesienia zabezpieczenia w formie gwarancji ubezpieczeniowej, co miało miejsce w niniejszej sprawie, gwarancja winna mieć charakter abstrakcyjny, to jest zobowiązywać gwaranta nieodwołalnie i bezwarunkową do wypłacenia beneficjentowi na pierwsze pisemne żądanie wskazujące na niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, kwotę do wysokości wniesionego zabezpieczenia. Treść gwarancji nie może zawierać żadnych postanowień ograniczających abstrakcyjność gwarancji.

dowód

szczegółowe warunki kontraktu k. 37- 38

W wykonaniu zapisu klauzuli 4 . 2 szczególnych warunków kontraktu w dniu 18.11.2015 roku zawarta została umowa o gwarancję pomiędzy (...)w K. a pozwanym.

dowód

umowa k. 180

Tego samego dnia pozwany zagwarantował powodowi -Beneficjentowi nieodwołalnie i bezwarunkowo, na zasadach przewidzianych w niniejszej gwarancji, zapłatę za powstałe w okresie ważności gwarancji zobowiązania zobowiązanego wynikające z powyższej umowy do wysokości 4679454 zł 96 gr w przypadku niewywiązania się wykonawcy z zobowiązań z tytułu udzielonej rękojmi za wady oraz z tytułu odpowiedzialność za wady określonej w klauzuli 11 w/w umowy.

Udzielona gwarancja była ważna w okresie zgłoszenia wad to jest od dnia 25.11.2015 roku do dnia 23.12.2020 roku.

W ustępie 4 gwarancji zawarto zapis że beneficjent zobowiązany jest zgłosić w terminie ważności gwarancji kompletne to jest zgodne z ustępem 6 żądanie zapłaty.

Z kolei w ust. 6 zawarto zapis wypłaty z tytułu niniejszej gwarancji nastąpi na każde pierwsze pisemne żądanie zapłaty zawierające oświadczenie beneficjenta, że pomimo pisemnego wezwania wykonawca nie wywiązał się z zobowiązań z tytułu udzielonej rękojmi za wady lub odpowiedzialności za wady określonych w klauzuli 11 w/w umowy w związku z tym żądana z tytułu gwarancji kwota jest mu należna. Do w/w żądania należy dołączyć dokumenty potwierdzające, że osoby, które podpisały wezwanie do zapłaty w imieniu Beneficjenta uprawnione są do jego reprezentowania.

dowód

gwarancja k. 96

W dniu 11.12.2020 roku beneficjent-powód wystosował do pozwanego żądanie zapłaty z gwarancji należytego usunięcia wad, usterek lub awarii kwoty 4 679 454,96 zł. W żądaniu zapłaty powód zawarł oświadczenie, że pomimo pisemnego wezwania wykonawca (...)w K. nie wywiązał się z zobowiązań z **tytułu udzielonych rękojmi za wady i odpowiedzialności za wady określonej w klauzuli 11** umowy zawartej pomiędzy beneficjentem - (...). w O., a wykonawcą, oznaczonych w treści gwarancji jako kontrakt 1: projektowanie i budowa zakładu unieszkodliwiania odpadów komunalnych w O.. Kontrakt nr 2: projektowanie i budowa drogi dojazdowej do (...), w związku z tym żądana kwota jest należna beneficjentowi.

dowód

żądanie zapłaty k. 97

W związku ze zgłoszonym przez beneficjenta wezwaniem do zapłaty z dnia 11.12.2020 roku (k. 97) pozwany poinformował o powyższym(...)w K. – wykonawcę inwestycji. W odpowiedzi na powyższą informację (...)w K. wskazał, że wypłata nie powinna zostać przez gwaranta zrealizowana, przytaczając powody na bezzasadność żądania beneficjenta.

dowód

pismo z dnia 21.12.2020 roku k 100 -107

Pismem z dnia 11.01.2021 roku pozwany odmówił wypłaty gwarantowanej sumy. Uzasadniając stanowisko pozwany wskazał, że zgodnie z zapisem w dokumencie gwarancji żądanie zapłaty z gwarancji może nastąpić przypadku, gdy wykonawca nie wywiązał się z zobowiązań z tytułu udzielonej rękojmi za wady albo w przypadku odpowiedzialności za wady określonej w klauzuli 11 w/w umowy. Żądanie powoda, w ocenie pozwanego, nie precyzuje którego ze wzmiankowanych wyżej tytułów dotyczy. Ponadto uzasadnienie odmowy zawiera także dalszą argumentację przeniesioną z pisma (...)w K. z dnia 21.12.2020 roku k. 100-107.

dowód

pismo pozwanego z dnia 11.01.2021 roku odmawiająca wypłaty k. 114.

W dniu 17.07.2017 roku powód oraz (...)w K. zawarli ugodę której celem było określenie trybu, zasad i obowiązków stron w celu usunięcia wad w postaci nadmiernego zapylenia obiektu w halach produkcyjnych oraz samoistnego wzbudzenia się systemów przeciwpożarowych w halach produkcyjnych na skutek identyfikowania przez czujniki zapylenia jako dymu.

dowód

ugoda k. 166-172

W dniu 15.10.2020 roku powód wystąpił przed Sądem Arbitrażowym w W. o zasądzenie od (...)w K. kwoty 713 148 zł 58 gr. tytułem zwrotu kosztów zastępczego usuwania wad przez powoda oraz kar umownych.

Stan faktyczny ustalono w oparciu o dokumenty przedstawione przez strony w toku postępowania a które nie były przez nie kwestionowane. Obszerna dokumentację stanowi wystarczający materiał do dokonania ustaleń stanu faktycznego nie ma zatem powodów do przeprowadzenia dowodów z zeznań wnioskowanych przez strony świadków oraz stron.

Sąd zważył co następuje:

Żądanie powoda jest bezzasadne.

Poza sporem jest, że strony łączyła umowa gwarancji ubezpieczeniowej. Jest to czynność prawna, o której mowa w art. 4 ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 11.09.2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej . Należy ona do kategorii czynności ubezpieczeniowych. W polskim porządku prawnym tego rodzaju umowy nie znalazły szczegółowych unormowań prawnych , przez to strony mogą ustalać ich treść w zakresie wyznaczonym przez zasadę swobodnego kształtowania stosunku prawnego.

Istota gwarancji ubezpieczeniowej sprowadza się do przyjęcia przez gwaranta zobowiązania do zapłaty beneficjentowi - gwarantariuszowi sumy gwarancyjnej w przypadku wystąpienia zdarzenia gwarancyjnego , w szczególności w przypadku niespełnienia świadczenia przez dłużnika ze stosunku podstawowego. Może być ona ukształtowana jako stosunek prawny o charakterze abstrakcyjnym , w tym przypadku płatność gwarantowanego świadczenia z racji wprowadzenia klauzuli „ nieodwołalnie i bezwarunkowo” następuje na pierwsze żądanie beneficjenta. Oprócz opisanej wyżej cechy abstrakcyjności zobowiązanie gwaranta nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym wobec stosunku podstawowego – w tym przypadku wobec łączącej strony umowy o roboty budowlane. Konsekwencją braku akcesoryjności jest braku możliwości podnoszenia przez gwaranta zarzutów z tego stosunku podstawowego.

Opisane wyżej cechy umowy gwarancji ubezpieczeniowej nie budzą żadnych wątpliwości zarówno w orzecznictwie sądowym jak jest doktrynie. Potwierdzeniem są liczne orzeczenia Sądu Najwyższego przytaczane przez powoda w jego pismach procesowych. Przechodząc na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że w ust. 1 gwarancji należytego usunięcia wad i usterek lub awarii (lata 96) pozwany jako gwarant zagwarantował pozwanemu **nieodwołalnie i bezwarunkowo** zapłatę określonej kwoty za powstałe w okresie ważności gwarancji zobowiązania zobowiązanego – w tym przypadku wykonawcy robót budowlanych. Użycie sformułowanie nieodwołalnie i bezwarunkowo jednoznacznie wskazuje abstrakcyjny charakter tego zobowiązania .

W razie dochodzenia przez beneficjenta gwarancji roszczeń z umowy gwarancji gwarant może podnosić zarzuty dotyczące jego własnego zobowiązania (zarzuty mające umocowanie w umowie) w przypadku gdy beneficjent nie dopełnił wymogów od których uzależniono wypłatę świadczenia.

W tym samym ust. 1 umowy opisany został wypadek gwarancyjny – zdarzenie które rodzi obowiązek dokonania przez gwaranta wypłaty na rzecz beneficjenta gwarantowanej kwoty. Wypadek ten opisano w następujący sposób „ niewywiązanie się wykonawcy ze zobowiązań z tytułu udzielonej rękojmi za wady oraz z tytułu odpowiedzialność za wady określonych w klauzuli 11 umowy ”. Ten opis określa, więc **zakres** przypadków, sytuacji których wystąpienie gwarantuje otrzymanie przez beneficjenta świadczenia.

Oczywistym zatem jest w świetle tej treści, że obowiązek świadczenia gwaranta powstaje w wypadku wystąpienia obu tych zdarzeń jednocześnie to jest niewywiązanie się wykonawcy zobowiązań z tytułu :

- udzielonej rękojmi zawady **oraz**
- odpowiedzialności za wady określonej w klauzuli 11 umowy

ale także w przypadku wystąpienia każdego z tych zdarzeń osobno.

Każdy bowiem taki przypadek mieści się w zakresie objętym umową . Precyzyjna redakcja ust. 1 gwarancji nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych sądu , jest ona oczywista.

W dniu 11.12.2020 roku powód w uznając, że wystąpił przypadek wchodzący w zakres odpowiedzialności pozwanego wezwał go do świadczenia- wypłaty gwarantowanej sumy. We wniosku tym (k. 97) powód - beneficjent powołał się na oba przypadki, o których mowa ust. 1 gwarancji, w którym to ustępie ,j.w. już wskazano , określono zakres przypadków, których wystąpienie gwarantuje otrzymanie świadczenia.

Jako więc całkowicie nieuprawnione uznać należy stanowisko pozwanego powołującego się na ust. 6 gwarancji, że powód nie sprecyzował (k. 114), którego ze wzmiankowanych tytułów dotyczy wnioszek powoda. Zdaniem sądu powód aż nadto tę kwestię sprecyzował bowiem przeniósł dosłownie zapis zawarty w umowie.

W ocenie Sądu powód przenosząc do swego wniosku treść zapisu ust. 1 gwarancji sprostał wymogowi ust. 6 wskazując na oba przypadki, które wbrew twierdzeniom pozwanego , nie wykluczają się wzajemnie. W ramach realizacji tak dużej inwestycji powód skorzystać może zarówno z dobrodziejstwa regulacji rękojmi za wady (żądając np. obniżenia ceny za wykonanie część inwestycji dotkniętej wadami nieusuwalnymi) jak i z regulacji klauzuli 11 umowy. Wybór ewentualnego roszczenia należy wyłącznie do decyzji samego powoda, zaś ingerencja pozwanego w ten zakres uprawnień powoda nie znajduje umocowania umownego.

Żaden z zapisów gwarancji nie obliguje powoda do precyzyjnego, jak to ujmuje pozwany wykazania „, którego ze wzmiankowanych wyżej tytułów dotyczy”. Strony w ramach swobody kontraktowej miały możliwość zawarcia regulacji obligującej powoda do uszczegółowienia wniosku o wypłatę gwarantowanych sumy jednakże żadna tego typu regulacja w umowie nie znalazło miejsca.

Pozwany odmawiając wypłaty gwarantowanej sumy stwierdził także, jest to kolejny argument za odmową wypłaty , nie jest też jasnym czy państwa roszczenia nie obejmuje także wad i usterek objętych ugodą zawartą pomiędzy państwem (...) w K..

W ocenie sądu pozwany nie ma legitymacji do podnoszenia w tej kwestii co jest konsekwencją abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wynikającego z gwarancji oraz faktu, że zobowiązanie pozwanego jest jego zobowiązaniem samodzielnym i nie uprawnia go do badania przebiegu sporu między stronami powstałego na tle realizacji umowy. Nawiasem mówiąc sformułowanie pozwanego „, nie jest też jasnym” sugeruje jedynie istnienie jakichś bliżej nieokreślonych wątpliwości w tym zakresie.

W świetle wskazanych wyżej dwóch cech zobowiązania objętego gwarancją (abstrakcyjność zobowiązania i brak akcesoryjności) nieuprawniona jest także odmowa świadczenia z tego powodu , że wykonawca robót wyjaśnił pozwanemu (k. 100-107) , że nie istnieją przesłanki do zgłoszenia zapłaty z tytułu gwarancji.

Z tych samych powodów nieuzasadniony jest zarzut odmowy świadczenia gwarancyjnego z tego powodu że między stronami umowy o roboty budowlane toczy się postępowanie arbitrażowe.

Dodać należy, że powód zaprzeczył, aby w dochodzone w niniejszym pozwie żądanie było przedmiotem zarówno ugody, jaki postępowania arbitrażowego od pozwanych na tę okoliczność nie przedstawił oprócz twierdzeń żadnych dowodów.

Podkreślenia wymaga, natomiast następujące stanowisko sądu, to na wypadek, gdyby dokonano wypłaty sumy gwarancyjnej beneficjentowi mimo braku uzasadnienia materialnoprawnego w stosunku podstawowym. W takim bowiem przypadku rozliczenie nieprawnie uzyskanej korzyści majątkowej przez beneficjenta następuje między stronami stosunku podstawowego a więc między stronami umowy o roboty budowlane (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.02.2010 roku V CSK 233 / 09). Prawnej podstawy takich rozliczeń szukać należy w treść art. 405 bądź 410 k.c.

Niewątpliwie gwarant jest uprawniony do obrony przez konstrukcję nadużycia przez beneficjenta celu gwarancji (art. 5 k.c.), a więc np. sytuacji gdy gwarancja stała się narzędziem uzyskania nienależnych korzyści. W literaturze jak i orzecznictwie przyjmuje się, że ten rodzaj zarzutów powinien być stosowany jedynie w wyjątkowych wypadkach a zasadność zarzutów zależy od okoliczności konkretnej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.04.2016 roku II CSK 388/15).

Oceniając ten zarzut pozwanego przez pryzmat okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż jest on całkowicie bezzasadny. Świadczy o tym ciągle aktualny spór między stronami przedmiotem którego jest kwestia usunięcia przez wykonawcę wad robót budowlanych, mimo, że od czasu oddania obiektu budowlanego upłynęło już kilka lat. Ugoda w przedmiocie usunięcia wad zawarta została 04.07.2017 roku zaś wezwanie na arbitraż pochodzi z 15.10.2020 roku. Oznacza to, że problem usuwania wad istnieje, jest on rzeczywisty i nadal aktualny. Trudno zatem dopatrzeć się w żądaniu powoda, będącego przedmiotem niniejszego procesu, zachowanie prowadzącego do uzyskania nienależnych korzyści.

Nie został w konsekwencji uwzględniony przez sąd zarzut nadużycia prawa przez powódkę.

Te same argumenty sprawiły, że także bezzasadne są zarzuty interwenienta ubocznego.

Oprócz zarzutów tożsamyh z zarzutami *podniesionymi przez pozwanego, interwenient uboczny podniósł także zarzut nieważności dokumentu gwarancyjnego wobec naruszenia bezwzględnie obowiązującego przepisu z art. 119 k.c. W ocenie sądu zarzut ten jako oczywiście bezzasadny nie mógł zostać uwzględniony. Sąd nie dopatrył się jakiegokolwiek naruszenia przepisu art. 119 k.c. Z treści umowy gwarancji jednoznacznie wynika termin wymagalności żądania powoda, z kolei przepis art. 118 pracy wskazuje na terminy przedawnienia. Z treści art. 120 § 1 k.c. wynika, iż bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Treść umowy gwarancji w żaden sposób nie zmienia zatem przywołanych regulacji.

W konsekwencji żądanie pozwanego podlega oddaleniu, zaś o kosztach procesu orzeczono stosownie do reguły zawartej w art. 98 k.p.c.

Sędzia

Wiesław Kasprzyk.